

CAMPI QUI PUGUI, QUE ARRIBEN ELS POETES

COMANDANTE CHE GUEVARA O L'AIXETA ESTRONCADA

«CAMIRI, 9 (AP). — En altos círculos militares se dijo que el ejército ha capturado a Ernesto «Che» Guevara y que quizás esté mortalmente herido. Un oficial que pidió no ser identificado por ahora, dijo a AP: «Tenemos poca o ninguna duda de que el hombre que capturamos es «Ramón» o «Fernando» o si usted quiere, el «Che» Guevara. El hombre está gravemente herido. No sabemos hasta qué grado. Se encuentra en Higuera, cerca de la población de Vallegre». (La Nación, Buenos Aires, 10/10/67).

Sis anys d'una mort. Una allau de poemes per a glorificar, exaltar, lloar, plorar, recordar i així una dotzena o dues més de mots. Que els poetes responen al seu temps és evident. Que són conscients de la seva feina? Anem a pams. N'hi ha que reflexionen seriosament per a oferir un producte acabat, amb els mots justos, sense més ni menys que això. La mostra del capçal, a l'esquerra, és ben palesa quant al treball de síntesi, d'elaboració i de profunda reflexió que té. Un poema com aquest, digueu-li visual o el que us plagui, conté molta més poesia, i ja en parlarem un altre dia d'aquesta temàtica, que molts dels poemes qui oferim a continuació.

De Tower Hill
(...)

Mal temps als opressors i als qui
[d'esquena ajuden!

Un dia arribarà, i ara és la lluita,
Ernest, tot crivellat, amic, amic d'a-

[mics:

Ernesto Che Guevara.

Joan Colomines és l'autor d'aquest poema. Com estri de combat individual està bé. És un poema que diu alguna cosa d'interès cívic i col·lectiu; té el llenguatge molt planer, gairebé bàsic; rebutja tot joc d'intel·lectualisme literari que fa perdre combativitat al poema i l'autor el reproduïx allà on pot d'una manera extensiva. Exactament l'ideari oposat a l'actual en el qual molts poetes, i només dic el nom de Josep Roma per la «guerra» que donarà d'ací a uns anys quan sigui conegut, no tenen cap mena de pressa en publicar; el llenguatge és cuidat, elaborat, pulcre, la intenció no ha de ser forçosament socio-política...

Seguint els poetes d'aquesta tendència combativa, trobem Alvar Valls, que tot just un any arran de la mort del Che treia, en el carro de la brossa, un poema homenatge a «Che» Guevara. Es curtet i per això el reproduïm:

Magnífic, capità Prado,
fill de Bolívia

—o de Texas o de puta, tant se val—.
Has ferit de mort el qui gosava
lluitar per la llibertat.

Ara et diran que ets molt valent:
et condecoraran i tot,
i et faran fill predilecte o ciutadà d'ho-
[nor.

Però has de saber que el dia
que tu cauràs amb el cos crivellat
damunt les carronyes fastigoses dels
[teus,
el món sencer viurà dies de joia
perquè haurà estrenat la llibertat.

I cal reconèixer que el rancor no és
[bo
gairebé mai.

La majoria de poetes d'arreu del món han esmerçat temps i paper en fer el testimoniatge pel Che. Molta cosa és intrascendent, vulgar, poc treballada, circumstancial. Vegeu, si més no, aquest anònim:

tenies un Cos Humà, no Erets un
déu elíptic-deHiscent Envoltat
per tots aCí: aHucs-cacEres no.

però on s'han lluit més ha estat, naturalment, a la segona pàtria del metge revolucionari, volem dir del Che, a Cuba:

Che, tú lo sabes todo,
los recovecos de la Sierra,
el asma sobre la yerba fría
la tribuna
el oleaje en la noche
y hasta de qué se hacen
los frutos y las yuntas
No es que yo quiera darte
pluma por pistola
pero el poeta eres tú.

(Nota: respectem la manca de puntuació car a l'edició d'on l'hem extret així hi figura. «Antología de la poesía cubana». Primer Festival del Disco-Libro Cubano. Ediciones Paradiso. Lima. 1968).

Miguel Barnet, poeta revolucionari, no s'ha ressaltat pas massa. El poema, com el segon que publica en l'anterior Antologia... «Epitafio», és talment gasiu en treball de contingut i en materials d'aportació formal. Barnet és un fill de la Revolució cubana i sequeix completament els dictats de «La Voz de su Amo». Absència del gran

home, evident, recança, dolor, greu, pesar... tot n'és ple, però cal dir-ho d'una manera ferma, treballada —encara que sembli improvisada— i amb un interès més enllà de la pura utilització i instrumentalització política de la poesia.

Cinc dies després de la caiguda de la guerrilla bolívia, Nicolás Guillén fa una composició força llarga i altament interessant donades les condicions d'habilitat i de professionalitat poètiques de l'autor: CHE COMANDANTE: «No porque hayas caído / tu luz es menos alta. / Un caballo de fuego / sostiene tu escultura guerrillera / entre el viento y las nubes de te disimulen bajo tierra, / porque te la Sierra. / No por callado eres silencio. / Y no porque te quemén, porque escondan / en cementerios, bosques, páramos, / van a impedir que te encontremos, / Ché Comandante, / amigo, /». Segueix el poema amb sarcasme brutal: «Con sus dientes de júbilo / Norteamérica ríe. / Mas de pronto / revuélvese en su lecho / de dólares». Acaba amb una crida: «Queremos / morir para vivir como tú has muerto, / para vivir como tú vives, / Che Comandante, / amigo/».

Els ploramiques o gemegosos han fet la seva feina. Els revolucionaris s'han cruspit les flors que els «progres» els han ofert. El glaç i la indiferència han cobert les mentalitats adormides prèviament pel guirigall del consum. El Perich ha fet l'acudit del dia —poster del Che envoltat de tocadisc estereofònic, moble bar i t.v.—. Els al·lucinats continuen divagant i la manca d'enginy i d'imaginació és constant.

CHE

Dejad este papel que suena, que se
[rompe,

por tí,
porque viva la noche aquella,
la montaña en los labios y en tu nom-
[bre.

Dejar este papel por robar
(querer robar, quiero decir)
un poco del amor que te crece en es-
[tas calles.

Porque el amor, Che,
se busca como la carne de res y las
[estrellas
y porque hay cosas que precisamos
[hacer de alguna

manera:

con el filo de la espada
o emborronando cuartillas.

Evidentment, Guillermo Rodríguez Rivera.

JOSEP M. FIGUERES

ELEGIA AL CHE

a b d f
g i j k l
m n o p q r
s t u v w x
y z

JOAN BROSSA